

СТАНОВИЩЕ

относно дисертация на тема:

„Развитие на дигиталния вътрешен пазар на ЕС“

на Калин Томов

от доц. д-р Юлия Захариева,

член на жури за присъждане на научно-образователната степен „доктор“

Представеният за преценка дисертационен труд „Развитие на дигиталния вътрешен пазар на ЕС“ на Калин Томов е посветен на актуална и нова тема, със слабо присъствие в българската специализирана литература и не само в българската, ако се съди от библиографията към дисертацията, която без съмнение е направена прецизно.

Темата е не само нова, но и сложна. Обективно обусловените усилия за адаптиране към променящата се среда, за да запазва и увеличава своята конкурентноспособност, са характерни за всеки национален пазар. Спецификата на вътрешния пазар в ЕС прави процеса на дигитализация много по-проблемен, тясно кореспондиращ с цяла поредица на направления в активността на Съюза като иновации и инвестиции, устойчиво развитие, защита на потребителите, свободите на движение, конкурентноспособност, заетост, развитие към съюз на капиталовите пазари и др. Авторът изтъква тази многоплановост на темата и отчита, че и най-перфектно направената програма за действия и конкретни мерки, в случая към изграждане на дигитален пазар, се сблъсква с всички сложности на процеса на взимане на решения в ЕС и с междуинституционалните напрежения.

Дисертационният труд впечатлява с обема си – 336 страници текст и 40 страници приложения. Изложението е организирано в увод, четири глави и заключение. Избраната структура е подчинена според автора на формулираните от него: централен въпрос на изследването, основна цел, основна изследователска хипотеза, четири работни хипотези, три изследователски задачи, обект на изследването и предмет на изследването. Между част от посочените формулировки няма особена разлика.

В параграф първи на глава първа авторът пристъпва към дефиниране на основните понятия, като логично обяснява разнобоя в използването на термините „единен“ или „вътрешен“ пазар и „дигитален“ или „цифров“. Посочва и съдържанието

на понятието „дигитална търговия“, което той влага в изложението си при отсъствието на стандартна дефиниция. Останалите два параграфа очертават теоретичната рамка на изследването и са открити основните предизвикателства пред развитието на вътрешния пазар. Авторът стига до извода, че проектът за вътрешен пазар не е достатъчно включен в процеса на промяната, която е необходима за модернизиране на икономиката на ЕС и че резултатите от вече двадесетгодишното съществуване на вътрешния пазар не са гаранция за успеха на изграждането на дигиталния вътрешен пазар. Това обобщение звучи в известен степен странно на фона на амбицията на Европейската комисия, записана в Програмата ѝ за 2016 г., до края на мандата ѝ Съюзът да постигне напълно функциониращ единен цифров пазар.

Глава втора започва с изречението, че дигиталният пазар е част от общото функциониране на вътрешния пазар, свързан със същите фактори и тенденции на развитие. Това встъпление дава възможност за подробно представяне на вътрешния пазар в контекста на глобалната икономика. Включените са и раздели относно дигиталната търговия вътре в ЕС и отвъд границите му. Отделено е и внимание на българските проблеми с оптимистична прогноза. Изводите от глава втора са посветени на проблемите на дигиталната търговия и на резултатите от сравнителния анализ на състоянието ѝ в ЕС и в други райони по света.

Глава трета е посветена конкретно на политиката на ЕС за изграждане на дигиталния вътрешен пазар. Тя е най-обемна. Посочва целите и предизвикателствата пред тази политика. Откроява два етапа в развитието ѝ: първият – върху основата Програмата в областта на цифровите технологии в Европа и вторият – върху основата на Стратегията за цифровия единен пазар от 2015 г. Двата документа са представени в детайли – всичките 7 области и 7 приоритета на Програмата и всичките 16 действия по трите стълба на Стратегията. По същия изчерпателен начин е възпроизведено съдържанието на Съобщението на Европейската комисия, Европейския парламент, Съда на ЕС и Икономическия и социален комитет от 2015 г. „Търговия за всички. Към една по-отговорна търговска и инвестиционна политика“, на Съобщението на същите институции относно Плана за действие за изграждане на съюз на капиталовите пазари от 2015 г. и на Съобщението относно единния пазар: повече възможност за гражданите и предприятията (22 действия) от 2015 г. Всичко това свидетелства за почти безпрецедентна активност на институциите и особено на Комисията през първата година от мандата ѝ. Но би трябвало да се зададе въпроса защо изброените

инструменти са съобщения, които нямат нормативно-обвързващ характер. Вероятно отговорът може да се открие в глава четвърта, в която по изготвен от автора модел и избраните от него конкретни казуси са разкрити сложността и междуинституционалните сблъсъци в процеса на приемане на нормативни актове.

Стилът на докторанта видимо е повлиян от работната му среда. Така пишат в Брюксел – многословно и задължително с много аксиоматични постановки. Имам и някои бележки относно формулирането на единадесетте научни приноса на дисертационния труд. В шест от тях анализът е посочен като принос. Но анализът, както и да го наричаме „сравнителен“, „оригинален“ или „систематичен“ е процес и задължителен елемент на всяко академично изследване. Сам по себе си не може да има приносен характер. Приносите трябва да се търсят в резултатите от анализа.

В заключение: дисертационният труд доказва, че авторът познава отлично изследваната материя и неговият интерес към нови, малко проучени проблеми, които са и в развитие. Постигнатото очевидно е резултат на последователна работа и добросъвестно проучване на впечатляващ брой нормативни, библиографски и информационни източници. Това ми дава основание да подкрепя решение на научното жури на Калин Томов да се присъди научно-образователната степен „доктор“.

София,

16.09.2016 г.

Доц. д-р Юлия Захаријева